

КАФЕДРА ОПЕРНО-СИМФОНІЧНОГО ДИРИГУВАННЯ

Балетний репертуар

Освітній ступінь

бакалавр

Курс	4
Семестр	8

Спеціальність

025 Музичне мистецтво

Освітньо-професійна програма

Оперно-симфонічне
диригування

Статус

обов'язкова

ECTS	4
Годин	120
Індивідуальні години	64
Самостійна робота	56

Семестровий контроль

залік

Інформація про викладача

ПІБ	Здоренко Віктор Михайлович, професор, завідувач кафедри оперно-симфонічного диригування Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Османов Ділявер Мідатович – доцент кафедри оперно-симфонічного диригування Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського.
Профіль викладача	
e-mail	

Анотація навчальної дисципліни

Мета курсу: опанування специфікою роботи диригента в контексті балетного мистецтва.

Завдання курсу:

- розкрити загальні поняття балетного мистецтва в контексті диригентської майстерності;
- осмислити еволюцію виконавських стилів балетних традицій в історичному зрізі епох;
- усвідомити форми та методи роботи диригента з балетним матеріалом.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- загальні поняття балетного мистецтва в контексті диригентської майстерності;
- еволюцію виконавських стилів балетних традицій в історичному зрізі епох;

- форми та методи роботи диригента з балетним матеріалом;

вміти:

- аналізувати систему понятійного апарату балетного мистецтва в контексті диригентської діяльності;
- творчо переосмислювати і застосовувати у власній професійній діяльності особливості стильових концепцій балетної практики;
- застосовувати практично форми та методи роботи диригента з балетною трупю.

Перелік тем

Тема 1. Балет – історіографія питання.

Тема 2. Вивчення термінології балетної трупи.

Тема 3. Становлення балетних шкіл.

Тема 4. Балетний репертуар XVIII століття – формування жанрових ознак.

Тема 5. Балетний репертуар Франції.

Тема 6. Принцип становлення та розвитку балетних традицій в практиці російського мистецтва.

Тема 7. Балетний репертуар романтичного періоду – італійська школа.

Тема 8. Романтичні тенденції французького балетного мистецтва.

Тема 9. Принципи концептуального розвитку балетної практики Росії.

Тема 10. І. Стравінський в контексті становлення та розвитку сучасних балетних традицій.

Тема 11 Французька «шістка» - приклад новаторських тенденцій у балетному репертуарі.

Тема 12. Д. Шостакович, С. Прокоф'єв, Р. Щедрін – конгломерат сучасних мистецько-балетних традицій.

Форми та технології навчання

Педагогічні:

- вербальний: пояснення, коментарі, обговорення;
- наочний: показ, демонстрація, ілюстрації;
- аналітичний: робота з літературою, аудіо-відеоматеріалами

Методичні рекомендації

У процесі формування диригента балетної трупи передбачаються наступні форми роботи:

- диригування творів балетного репертуару в класі
- диригування в оперній студії (на сценічних репетиціях під фортепіано, на оперних репетиціях з оркестром);
- вивчення досвіду репетиційної та виконавської роботи шляхом відвідування репетицій балетної трупи, балетних вистав оперних театрів.

В процесі роботи в класі студент формує навички диригування, розвиває в ньому усвідомлене відношення до виконання музичного твору, учить аналізувати і виконавськи осмислювати партитуру, знайомить з широким колом музичної балетної літератури. Тут студент навчається демонструвати результати своєї самостійної роботи і одержує вказівки, що дають йому напрям для подальшого розвитку всесторонніх виконавських якостей. Заняття повинні бути побудовані так, щоб направляти самостійну роботу студента, підказувати йому методи найефективнішого розвитку необхідних диригенту здібностей і якостей – всього того, що робить диригентську техніку активним засобом спілкування і впливу на виконавців.

Навчальні ресурси

В опануванні знаннями і навичками з дисципліни «Балетний репертуар» застосовуються активні методи навчання, які дозволяють студенту підвищити індивідуальну майстерність у науково-пошуковій, творчій діяльності, його спроможність до вирішення майбутніх професійних завдань. До тих, що відповідають специфіці дисципліни «Балетний репертуар» й активізують розвиток творчих здібностей студента, а саме: відвідування балетних та оперних вистав (в яких задіяні артисти балету) в Національному театрі опери та балету, перегляд відео записів балету з провідними світовими майстрами, вивчення партитур балетних вистав, вивчення балетної термінології.

Методи контролю

Поточний (міжсесійний) контроль:

- вербальний: співбесіда, експрес-опитування;
- аналітичний: аналіз самопідготовки студента;
- практичний: виконання вправ, практичний показ;

Підсумковий контроль:

- вербальний: колоквіум;
- практичний: диригування твором, або частин з твору.

Система оцінювання

Наприкінці 8 семестру студенти проходять підсумкову атестацію у вигляді заліку, сутність якого полягає у перевірці набутих знань і сформованих навичок в опануванні майстерності диригента балетною виставою. Підсумковий контроль складається з двох частин: практичної – здачі програми (або уривків з програми) та теоретичної – колоквіуму.

Семестр 8

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Модульна робота	40
2.	Відвідування занять	10
3.	Залік	50
4.	Всього	100

Критерії оцінювання знань студентів

90–100–А– відмінно

вичерпна і розгорнута відповідь на питання колоквіуму з аналізом сучасних літературних джерел, посиланням на інноваційні технології, досвід провідних вітчизняних і зарубіжних митців. Демонстрація високого рівня виконання практичних завдань, особистий творчий внесок у створення художнього образу та драматургії музичного твору.

82–89–В– добре

ґрунтовна відповідь на питання колоквіуму з аналізом літературних джерел, творчого доробку провідних митців. Демонстрація якісного рівня виконання практичних завдань,

74–81–С– добре	<p>навичок створення художнього образу та драматургії музичного твору.</p> <p>повна відповідь на питання колоквіуму з посиланням на літературні джерела, творчий доробок провідних митців. Демонстрація достатнього рівня виконання практичних завдань, навичок створення художнього образу та драматургії музичного твору.</p>
64–73–D– задовільно	<p>відповідь на питання колоквіуму в необхідному обсязі без посилань на літературні джерела, творчий доробок митців, окремі неточності, їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація посереднього рівня виконання практичних завдань, навичок створення художнього образу та драматургії музичного твору.</p>
60–63–E– задовільно	<p>відповідь на питання колоквіуму в мінімально допустимому обсязі, значні неточності, їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація посереднього рівня виконання практичних завдань, граничних навичок створення художнього образу та драматургії музичного твору.</p>
35–59–FX– незадовільно (з можливістю повторного складання)	<p>відповідь на питання колоквіуму в недостатньому обсязі, грубі помилки, неспроможність їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація низького рівня виконання практичних завдань, недостатня сформованість навичок створення художнього образу та драматургії музичного твору.</p>
0–34–F– незадовільно (з обов’язковим повторним вивченням дисципліни)	<p>відповідь на питання колоквіуму на рівні елементарного розпізнання, неможливість відтворення навчального матеріалу на репродуктивному рівні. Неспроможність виконання практичних завдань, відсутність навичок створення художнього образу та драматургії музичного твору.</p>

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Абрамова Н. Целостность и управление. – М.: Музыка, 1974
2. Агриппина Ваганова. «Основы классического танца». — учеб. для вузов и сред. учеб. заведений. — Л.: "Искусство", 1980. — 192 с.
3. Анисимов А.М. Дирижер-хормейстер. –Л.: Музыка, 1976
4. Асаф Мессерер. «Уроки Классического Танца» / перевод с итальянского Е. Лысовой. — переиздание. — СПб.: ЛАНЬ, 2004. — 400 с.
5. Асафьев Б. Музыкальная форма как процесс. Кн.1-2. – М.: Музыка, 1930. – Л.: Музыка, 1947
6. Безбородова Л.А. Дирижирование. –М.: Просвещение, 1985
7. Берков В. Гармония и музыкальная форма. – М.: Сов.композитор, 1962
8. Бочкарев Л. Психологические основы музыкального обучения. – К.: Музыка, 1979
9. Браудо И. Артикуляция /О произнесении мелодии. – Л.: Музыка, 1973
- 10.Брудный Ф. О проблеме коммуникации. –М., 1975
- 11.Бураго С.Б. Музыка поэтической речи. –К.: Дніпро, 1986
- 12.Бялик М. Евгений Мравинский. –М.: Музыка, 1977
13. Вальтер Б. О музыке и музицировании. В сб.: Исполнительское искусство зарубежных стран, вып. 1. -М.: Музыка, 1962
- 14.Ванслов В. Об отражении действительности в музыке. –М.: Музыка, 1953
- 15.Венедиктов Л. М. Академік оперного мистецтва (Про діяльність В.С.Тольби) // Виконавські школи вищих навчальних закладів України: Зб. Ст.. – К.: Київська держ. консерваторія імені П.І.Чайковського, 1990
- 16.Вірановський Г. Музично-теоретичні системи. –К.: Музична Україна, 1978
- 17.Вуд Г.О. О дирижировании. –М.: Музгиз, 1957
- 18.Гарбузов Н. Внутризонный интонационный слух и методы его развития. –М.: Музыка, 1951
- 19.Гарбузов Н. Зонная природа тембрового слуха. – М.: Музыка, 1956
- 20.Гейл Грант (англ. Gail Grant). «Практический словарь классического балета» (The Technical Manual and Dictionary of Classical Ballet) / перевод Е.Б.Малаховской, Н.А.Вихревой. — Kamin Dance Publishers, NY, 1950. — М.: "ГИТИС" - "МГАХ", 2009. — 136 с.
- 21.Гинсбург Л. Избранное. Дирижеры и оркестры: Вопросы теории и практики дирижирования. –М.: Музыка, 1981
- 22.Голованов Н. Литературное наследие. Переписка. Воспоминания. - М.:Музыка, 1982
- 23.Гольцман А.М. Проблемы традиций и новаторства в современной музыке. –М.: Советский композитор, 1982
- 24.Грациозо Чеккетти. «Полный Учебник Классического Танца» / перевод с итальянского Е. Лысовой. — АСТ; АСТРЕЛЬ, 2007. — 507 с.
- 25.Григорьев Л., Платек Я. Современные дирижеры. –М.: Советский композитор, 1969
- 26.Грошева Е. Н.С. Голованов: Литературное наследие. Переписка. Воспоминания современников. –М.: Советский композитор, 1982
- 27.Губенко Е.Г. Проблемы художественной интерпретации: Философский анализ. – Новосибирск: Наука, 1982
- 28.Гулеско І.І. «Реквієм» Моцарта (До проблеми відродження старовинних жанрів): Навчальний посібник. –Харків, 1998
- 29.Гунке И. Учение о мелодии / Полное руководство к сочинению музыки. – СПб, 1863
- 30.Е.Я.Суриц. «Серж Лифарь и Парижская опера 1930-х гг». «Джордж Баланчин - истоки творчества». — «М», 1987.
- 31.Е.Я.Суриц. «Танец на эстраде» и «Прогулка в ритмах степа». — «М», 1982.
- 32.Ержемский Г. Закономерности и парадоксы дирижирования. Психология. Теория. Практика. – Санкт-Петербург, 1993

- 33.Ержемский Г. О строении деятельности дирижера. – М.: АПН, 1997
- 34.Ержемский Г. Психология дирижирования. – М.: Музыка, 1988
- 35.Ержемский Г. Психология творчества. – М.: Музыка, 1987
- 36.Ержемский Г. Структура общения дирижера. – Краснодар, 1975
- 37.Живов В. О выразительности дирижерского жеста: методика, опыт. –М.: Профиздат, 1977
- 38.Завадинський Д. Вибір тактових схем // Питання диригентської майстерності. – К.: Музична Україна, 1980
- 39.Ильин В. Искусство миллионов. –Л.: Музыка, 1967.
- 40.Іванов-Радкевич А.П. О воспитании дирижера. –М.: Музыка, 1973
- 41.Іконник В.М. Культура інтонації. –К.: Рукопис, 1969.
- 42.Історія української музики: в 6 т. –К.: Наукова думка, 1989 – т. 1-2; 1990 – т.3; 1992 – т.4
- 43.Калашников Ю.С. Эстетический идеал К.С.Станиславского. –М.: Наука, 1965
- 44.Кан Э. Элементы дирижирования. –Л.: Музыка, 1980
- 45.Канерштейн М. Про методику навчання диригентів // Питання диригентської майстерності. – К.: Музична Україна, 1980
- 46.Канерштейн М.М. Вопросы дирижирования. –М.:Музыка, 1965
- 47.Колеса М. Навчання студента-диригента в класі по спеціальності // Українська музика. – К.: Музична Україна, 1972
- 48.Колеса М. Основы техники дирижирования. – К.: Держвид., 1960
- 49.Кондрашин К. Мир дирижера. Технология вдохновения. – Л.: Музыка, 1976.
- 50.Корихалова Н. Интерпретация музыки. – Л., 1979
- 51.Кофман Р. Виховання диригента: Психологічні особливості. – К.: Музична Україна, 1986.
- 52.Кремлев Ю. Вопросы музыкальной эстетики. – М., 1953
- 53.М. М. Фокин. Против течения. — Искусство, 1961. — С. 214. — 640 с.
- 54.М.К.Леонова. «Из истории Московской балетной школы» (1945-1970) / М.К.Леонова, Тейдер В.А., музей МГАХ -архив ©. — М.: "МГАХ", 2008. — 216 с
- 55.Мазель Л. О мелодии. –М.: Музыка, 1952
- 56.Мазель Л., Цуккерман В. Анализ музыкальных произведений. – М.: Музыка, 1967
- 57.Малько Н. Основы техники дирижирования. –М.: Музыка, 1965
- 58.Маркевич И. Искусство дирижирования в наше время // Исполнительское искусство зарубежных стран. – Вып. 5. – М.: Музыка, 1970
- 59.Медушевский В. О закономерностях и средствах художественного воздействия музыки. – М.: Музыка, 1976
- 60.Михеева Л.В. Эдуард Францевич Направник. –М.: Музыка, 1985
- 61.Москаленко В. До визначення поняття «Музичне мислення» // Українське музикознавство. – Вип.. 28. – К.: НМАУ, 1998
- 62.Мусин А.Н. Техника дирижирования. –М.: Музыка, 1967
- 63.Мусин А.Н.. О воспитании дирижера. – Л.: Музыка, 1987
- 64.Н. Ворновицкая. «Музыка для уроков классического танца». — М.: "Советский композитор", 1989. — 112 с.
- 65.Н. П. Базарова. «Классический танец»: Методика четвертого и пятого года обучения. Учебник для высших и средних специальных учебных заведений искусств и культуры. — «Искусство», 2-е изд., 1984
- 66.Н.А.Вихрева. «Запись танца» = по системе Рудольфа Лабана. — М.: "Голос-Пресс", 2006. — 192 с.
- 67.Наумов А. Памяти Н.М.Данилина: Письма. Воспоминания. Документы. –М.: Советский композитор, 1987
- 68.Пазовский А. Дирижер и певец. – М.: Музгиз, 1959

- 69.Пазовский А.М. Записки дирижера. –М.: Музыка, 1966
- 70.Рабинович Д. Исполнитель и стиль. – М.: Советский композитор, 1979
- 71.Робинсон П. Караян. –М.: Прогресс, 1981
- 72.Рождественский Г. Дирижерская аппликатура. - М.:Музыка, 1974
- 73.Рожок В. Стефан Турчак (до проблеми творчого методу диригента) // Наук.вісник НМАУ імені П.І.Чайковського. Музичне виконавство. – Вип.. 2. – К., 1999
- 74.Скальковский, «Балет, его история и место в ряду изящных искусств» (СПб., 1 8 82; 2-е изд. 1886).
- 75.Скребков С. Гармония в современной музыке: Очерки. – М.: Музыка, 1965
- 76.Теплов Б. Психология музыкальных способностей. – М.: Музгиз, 1960
- 77.Тольба В.С. Проблемы виконавства // Питання диригентської майстерності. – К.: Музична Україна, 1980
- 78.Тюлин Ю. Учение о музыкальной фактуре и фигурации. – М.: Музыка, 1976
- 79.Хайкин Б. Беседы о дирижерском ремесле. Статьи. –М.: Советский композитор, 1984
- 80.Холопова В.Н. Мелодика: Науч.-метод.очерк. –М.: Музыка, 1984
- 81.Холопова В.Н. Музыкальный тематизм: Н.-метод. очерк. –М.: Музыка, 1983
- 82.Яковлев Е. Проблемы художественного творчества. – М., 1972.